

PODLEGĄĆ (42) *vb impf*

o oraz a jasne, e pochylone.

inf podlegać (11). ◇ *praes 2 sg* podlegąsz (2). ◇ *3 sg* podlegą (11). ◇ *1 pl* podlegamy (1). ◇ *3 pl* podlegają (4). ◇ *praet 3 sg n* podlegało (1). ◇ *3 pl m pers* podlegali (4). ◇ *imp 1 pl* podlegajmy (2). ◇ *2 pl* podlegajcie (1). ◇ *con 1 sg m* bym podlegął (2). ◇ *3 sg m* by podlegął (1). ◇ *3 pl m pers* by podlegali (1). ◇ *part praes act* podlegając (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Uznawać czyjeś zwierzchnictwo nad sobą, być podporządkowanym; być pod czyjąś władzą; dominatu a. imperio teneri, subiacere, subici Cn [w tym: komu, czemu (23)] (25)* : Bo Witołt Kieyftutowic [...] ładził sie też ná wielkie Xięstwo Litewłkie/ za niegodną y niełufzną rzecz poczytaiąc/ Skirgáyłowi nikkzemnemu y łobie w dzielności nierownemu podlegać *Strykron* 482; *KochZuz* 28; *SkarKaz* 607b [2 r.], 608a, 611b; iáko Piotr ś. náuczył/ áby káždy wrzędom/ krolowi/ y łprawcom iego podlegał *SkarKazSej* 687a, 690b [2 r.], 695b.

W przeciwstawieniu: »podlegać ... rozkazować« (1): Gdyż Kryftiáńłka rzecz iest podlegać/ á nie rofkázować *PowodPr* 34.

Zwrot: »zwierzchności podlegać« (1): Tego tedy Pásterzá zwierzchności/ dla zátrzymánie iedności rádži záfwe podlegáli *Katholicy ReszList* 185.

Szeregi: »podlegać i poddanym być« (1): Lecz rodzaj Chryftufow [...] [jest] z Bogá/ ktoremu podlegać y poddanym być/ á fwey woley odfępowáć/ dobry fyn vsiłuie. *SkarKaz* 489a.

»posłuszny być i podlegać« (1): Połufzni bądźcie y podlegaycie łtárfzym wáfzy^m. *SkarKazSej* 698a.

»nie służyć ani podlegać« (1): Druga wolność iest dobra: obcym pánom y pogáńłkim krolom nie łłużyć/ áni im podlegać/ iedno fwoim *SkarKazSej* 692b.

Przen (1) : Człowiek rozumny/ *honeftum* ábo cnotę/ má zá Páná ktoremu podlega. *PowodPr* 61.

a. *Być podporządkowanym jakiejś jurysdykcji* (9) : Czemułz tedy zakonowi ná niewiáły łkázone/ y nieczyłte dánemu/ ty Pánno bez łkázy podlegałz *SkarŻyw* 112; *SarnStat* 854; [*Chrystus*] Dał wrzędom łwoim moc [...] áby z ich ręku włyzyfcy wierni niebiełkie dáry/ bráli/ á ich rozłádkowi/ okołó tákich wiecznych dobr bránia/ podlegáli *SkarKaz* 206b; *SkarKazSej* 681b.

podlegać do czego (1): A do iurisdyciey y ángáriiey tych dzierzáwec/ do których mocą przymufzáni bywáli/ żaden Szłáchćic wiecznémi czáfy podlegać niema. *SarnStat* 1199.

Zwrot: »prawu podlegać« [*szyk zmienny*] (3): *SkarŻyw* 2; á iáko ze włyzyłkich zwierząt ná świecie człowiek iest nayłpłze zwierzę/ ták zásię ielli niechce podlegać práwu/ [...] naygorłze/ y nayokrutnieyłze iest miedzy włyzyłkiemi zwierzęty. *GórnRozm* A4v; *SkarKazSej* 677b.

Szeregi: »podlegać i obowiązany być« (1): Tákże wftáwy przełżonych ktorem y łámi podlegáią y obowiązáni bywáią/ nie tylko Rzeczpółpolitá záchowywáią/ ále iey łławę y godność rozłszerzáią. *Phil* P2.

»służyć i podlegać« (1): iż wolność práwa iest nie tylo tyránnom [...] nie łłużyć/ [...] ále też w iednym łię krolełtwie [...] oładziwly/ práwom y porzákdom onego krolełtwá łłużyć/ y podlegać. *SkarKazSej* 677b.

2. *Być potencjalnym lub rzeczywistym przedmiotem jakiegoś działania; obnoxium esse, recipere causum, sub alterius nutu degere vitam Cn [w tym: komu, czermu (15)] (17) : áni by fie drugi rozumiał mieć cáley władzey/ [...] biorąc to przed fię/ iż ten ktho podlega czemu/ iuż nie ieft zupełnym pánem. GórnDworz Ee5; Co vdzieleniu podlega/ iuż Boftwem prawdziwym/ ktore niezmierne ieft/ być nie może. CzechEp 179; Pánié wienné/ któreby ná dobrách per iureuictum vtráconych/ piérwzją opráwę y pośsełsią ich miály/ niż kredytorów práwo: gdyż wedle práwá opráwy niepodlégáią przezyłkóm ná mężu odzierżáných [!]/ máią zołtác w pośsełsiiey opráwy íwéy SarnStat 591, 637; Bo zda mi fie/ iż z onym wybránym Miáftem Ieruzálem/ podlegałz nárzekániú íámego Zbáwićielá náłżego PowodPr 5.*

a. *Być podmiotem karnych działań z mocy prawa (1) : Tákieyże poenie podlégáć máią/ którzyby fie wáżyli léże mieć álbo ftánowiská/ ták w Duchownych iáko y Swietckich máiętnościami SarnStat 436.*

b. *Stosować się do określonych przepisów (2) : A wízákoż té Akcię/ [...] nie máią podlégáć téy Conftituciiéy. SarnStat 148 [idem] 498.*

c. *Doznawać niepomysłnych zdarzeń lub być narażonym na nie, nie móc uniknąć jakiejś konieczności (9) : CzechEp 214; przetoż y potrzebami rozlicznymi/ ná tym płáčliwym pádole/ obłózeni być muśimy/ y przypadkom rozmáitym podlegamy LatHar 576; ílawá nákoniec ták dotkliwym wízczypkom y przymowkom niezliczony^m podlega. LatHar 602, 248, 577; PowodPr 2.*

podlegać pod co (1) : A iżeś téż W.K.M. po wielekroć pod tenże krzyż pánfki podlégáiąc/ záwždyś go W.K.M. z wielką pokorą znośilá SiebRozmysł [A2]v.

Zwrot: »podlegać śmierci« (1) : bezecna zazdrości/ Przepadni ziemię/ ábym [...] był v ludzi w powieści vczciwéy: A nie podlégáł wízytek śmierci zazdrościwéy. KochMuza 26.

W przen (1) : fłulzny fád Pánfki dopuřzczał głody y zarázy morowe [...]. Lecż iż przed tymi plagami [...] bogátfzy ktorzy ie zawinili vlegáli/ á mniey winne pořpolftwo ręce Bořkiey podlegáło PowodPr 7.

Synonimy: 2. służyć; b. poddawać się, stosować się; c. dořwiadczać, doznawać, kosztować, kusić, probować.

Formacje współrdzenne cf LEC.

Cf PODLEGAJĄCY, PODLEGANIE

AK, AL